

ICD generator vervangen

Cardiologie

Inhoudsopgave

Inleiding	3
De periode voorafgaand aan uw opname	4
De dag van opname	4
De vervanging	5
Complicaties van de behandeling	6
Na de behandeling	6
Het ontslag	7
Thuis	8
Autorijden	8
Tot slot	9
Ruimte voor uw notities	10

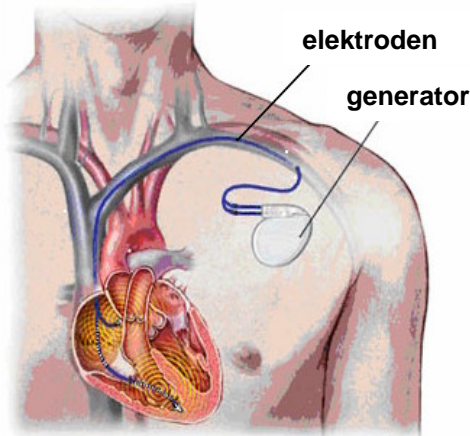
© Catharina-ziekenhuis
Michelangelolaan 2
Postbus 1350
5602 ZA Eindhoven
040 - 239 9111

Patiëntenvoorlichting
Car/ICD-generator vervangen/U/15-08-2008

Inleiding

U wordt binnenkort opgenomen in het Catharina-ziekenhuis voor het vervangen van de pulsgenerator van de inwendige cardioverter defibrillator (ICD). De ICD bestaat uit een pulsgenerator en één of meerdere elektroden. De pulsgenerator is een kleine computer van ongeveer zes bij vier bij een centimeter. Hierin bevindt zich een batterij, elektronica en een condensator. Een condensator is een elektronisch onderdeel en kan een elektrische lading enige tijd bewaren. Het geheel zit in een omhulsel gemaakt van titanium. Het apparaatje weegt ongeveer zestig tot tachtig gram. Via de elektroden worden de hartsignalen overgebracht naar de pulsgenerator. De pulsgenerator volgt en analyseert deze hartsignalen. Als de pulsgenerator een hartritmestoornis ziet die is ontstaan in de hartkamers, levert deze via de elektroden energie aan het hart. Zo wordt uw hartritme hersteld. Uw cardioloog of pacemakertechicus heeft u verteld waarom deze generator verwisseld moet worden.

Met deze brochure informeren wij u over de gang van zaken rondom de operatie en de nazorg. Tenslotte geven we u een aantal richtlijnen mee voor de periode na de ziekenhuisopname. Het is goed u te realiseren dat de situatie voor u persoonlijk anders kan zijn dan in deze folder wordt beschreven.

De periode voorafgaand aan uw opname

U bent op controle geweest bij de pacemakertechnicus en die heeft vastgesteld dat uw ICD aan vervanging toe is. Mogelijk begint de batterij langzaam op te raken. Als u op de wachtlijst staat, krijgt u telefonisch bericht over de exacte datum van opname. U hoort dan ook op welk tijdstip u zich moet melden en waar. U wordt opgenomen op de afdeling kortverblijf. U hoort ook of u het gebruik van bepaalde antistollingsmedicijnen tijdelijk moet stoppen. Indien van toepassing krijgt u instructies over het gebruik van diabetesmedicijnen op de dag van de ingreep.

De dag van opname

Als u als eerste in de ochtend aan de beurt bent dan mag u niet eten en drinken vanaf 24.00 uur. Als u later aan de beurt bent dan mag u nog twee beschuitjes nemen met zoet beleg (dus geen kaas of vlees) en een kopje thee. U krijgt hierover van tevoren telefonische instructies.

U dient (indien van toepassing) uw ochtendmedicijnen in te nemen met een beetje water. Het is raadzaam al uw medicijnen voor enkele dagen in de originele verpakking mee te nemen. Bent u diabetespatiënt en spuit u insuline dan heeft u daarover instructies gekregen. Het is verstandig uw eigen apparaat mee te nemen waarmee u de bloedsuiker bepaald.

Op de dag van de opname meldt u zich op het afgesproken tijdstip op de verpleegafdeling. U krijgt een opnamegesprek met een verpleegkundige die u informeert over het verloop van uw opname, de operatie en de nazorg. In uw persoonlijke dossier worden medicijngebruik, lichamelijke controles en persoonlijke gegevens genoteerd. U krijgt een polsbandje om met daarop uw naam en patiëntnummer. U wordt wegwijs gemaakt op de afdeling en naar uw kamer gebracht. U ligt op een één- tot zespersoonskamer. U kunt kosteloos gebruik maken van een telefoon en de televisie, die u deelt met uw kamergenoten. De met u meegekomen bezoekers wordt gevraagd te wachten in het dagverblijf (eventueel samen met u) of naar huis te gaan in afwachting van uw terugkomst na de behandeling. Dit om de rust voor de andere patiënten veilig te stellen.

Als uw ingreep als eerste op het programma gepland staat, wordt u rond 8.00 uur naar de behandelkamer gebracht. Voor behandelingen die later gepland zijn, is het exacte tijdstip van de vervanging niet bekend. Dit is namelijk afhankelijk van de behandelingsduur van andere patiënten en van eventuele spoedbehandelingen op de behandelkamer.

Als u nog geen antibiotica gebruikt, krijgt u ter voorkoming van een infectie éénmalig een infuus met antibiotica toegediend. Als het nodig is, wordt u onthaard op het gebied rondom uw sleutelbeen. Als u daar behoefte aan heeft, krijgt u nog een rustgevend medicijn.

De vervanging

Zodra u aan de beurt bent, krijgt u een operatiehemdje aan en wordt u naar de behandelkamer gebracht. Dit neemt ongeveer 30 tot 60 minuten in beslag.. De cardioloog haalt onder plaatselijke verdoving de oude generator omhoog en schroeft deze los van de draden. De draden blijven liggen in het hart. Daarna plaatst de cardioloog een nieuwe generator en sluit deze aan.

Als de ingreep pijnlijk is, moet u dit altijd melden. De arts geeft u dan extra verdoving. Als de draden weer zijn aangesloten, wordt de wond gesloten en gehecht met lijm of met oplosbare hechtingen. In het laatste geval wordt de wond afgedekt met een pleister.

Het kan zijn dat uw generator niet direct onder de huid ligt, zoals gebruikelijk, maar onder de grote borstspier. In dat geval vindt de vervanging onder algehele narcose plaats.

Heeft u een nieuwe generator gekregen en is er ook een elektrode vervangen of bijgeplaatst, dan duurt de behandeling iets langer. Voor meer informatie over deze behandeling kunt u de brochure van het Catharina-ziekenhuis over de ICD implantatie raadplegen.

Complicaties van de behandeling

Complicaties die in zeldzame gevallen na een ICD boxwisseling voor kunnen komen:

- Nabloeding.
Soms kan na het sluiten van de wond in de schouder een bloeding in de wond optreden, waardoor deze zwelt en pijnlijker wordt. Is dit het geval dan moet de wond soms opnieuw geopend worden.
- Wondinfectie.
De wond kan na dagen of weken, maar soms ook na (vele) jaren, gaan infecteren. Soms kan een dergelijke infectie met antibiotica behandeld worden, maar vaak is het beter de ICD generator en eventueel de draden tijdelijk te verwijderen.

Na de behandeling

Na de behandeling wordt u teruggebracht naar de verpleegafdeling.

Bij terugkomst op uw kamer heeft u nog twee uur bedrust. U mag wel rechtop zitten. Het kan zijn dat u zich nog wat slaperig voelt. Uw bloeddruk en hartslag worden regelmatig gecontroleerd. Ook wordt de wond gecontroleerd op tekenen van infectie of een nabloeding. Als u nog een infuus heeft, wordt deze verwijderd. Zodra u zich goed voelt, mag u rustig in beweging komen. Hierbij is het belangrijk de arm aan de zijde van de ICD te ontzien en niet boven schouderhoogte te reiken. Na de behandeling kan er pijn optreden rondom het operatiegebied. U krijgt hiervoor zondig een pijnstillert.

Direct na het vervangen van de generator controleert de pacemakertechnicus uw ICD. U wordt aangesloten aan een elektrocardiogramapparaat. Daarna plaatst de pacemakertechnicus een programmeerkop op uw borstkas ter hoogte van de ICD. Met behulp van een computer stelt hij de juiste waarden in voor uw ICD. Deze controle is pijnloos.

De pacemakertechnicus geeft u het volgende mee:

- Een ICD identiteitskaart. Op deze identiteitskaart staan de gegevens van uw ICD en dit wordt landelijk geregistreerd.
Er staat belangrijke informatie op over het geïmplanteerde apparaat. Het is de bedoeling dat u deze kaart altijd bij u draagt en ook toont aan uw arts of tandheekkundige voor iedere medische ingreep.

- Een controleafspraak na twee maanden op de pacemakerpolikliniek. De controles worden met enige regelmaat vervolgd. De batterijspanning en het functioneren van het apparaat worden gecontroleerd. Ook wordt bekeken hoe vaak het apparaat ritmestoornissen heeft waargenomen en behandeld. Het gebruik van uw medicijnen en de mogelijke wisselwerking tussen medicijnen wordt eveneens in kaart gebracht. Daarnaast kan het apparaat opnieuw worden geprogrammeerd, zodat het zo goed mogelijk is aangepast aan uw gezondheidstoestand. Het kan zijn dat u voor deze controles naar uw eigen ziekenhuis wordt terugverwezen. In dat geval dient u zelf de afspraak te maken.
- Telefoonnummers van de pacemakerpolikliniek waar u dag en nacht terecht kunt met vragen en problemen.
- Indien nodig leefregels voor uw ICD.

Het ontslag

Als alle controles hebben plaatsgevonden, wordt u uit het ziekenhuis ontslagen. Afhankelijk van het tijdstip van de ingreep en het verloop van uw herstel, kan dit dezelfde dag zijn of later.

De verpleegkundige geeft u een aantal papieren mee waaronder:

- Een recept voor de apotheek.
- Een medicijnpaspoort. Als u voor de behandeling antistollingsmedicijnen via de trombosedienst gebruikte, wordt dit meteen na de behandeling weer herstart.
- Een brief voor uw huisarts.
- Een controleafspraak bij uw cardioloog, als u bekend bent in het Catharina-ziekenhuis. Als u een cardioloog heeft in een ander ziekenhuis dan dient u zelf een afspraak te maken. U krijgt een brief mee voor uw cardioloog met gegevens over uw opname.

De verpleegkundige beantwoordt bovendien uw laatste vragen en geeft u adviezen over de verzorging van uw wond en andere leefregels.

Thuis

Eenmaal thuis wordt eventuele wondpijn snel minder. De hechtingen onder de huid verdwijnen vanzelf. Het kan zijn dat u ook aan de buitenkant van de wond een stukje hecht draad ziet. Ook dit verdwijnt vanzelf na enkele weken. De pleister mag drie dagen na de ingreep verwijderd worden en u mag de dag daarna weer douchen. Als de wond gelijmd is, hoeft u geen pleister te gebruiken. In dat geval mag u de dag daarna weer douchen als de wond goed droog is. In beide gevallen dient u de eerste week baden en het gebruik van zeep te vermijden.

U dient contact op te nemen met de pacemakerpolikliniek als u toenemende of plots optredende pijn heeft. Zo ook bij roodheid van de wond of bij zwelling of aanwezigheid van pus. De wond kan geïnfecteerd zijn. Gedurende twee weken mag u uw linkerarm niet boven schouderhoogte bewegen omdat de inwendige wond tijd nodig heeft om te genezen. Zwemmen is in deze periode niet toegestaan. Vermijd knellende kleding, korsetten en bretels, deze kunnen de wond irriteren. Een bh-bandje kan ook onplezierig aanvoelen. U kunt iets onder het bh-bandje aanbrengen om de druk op de wond te verminderen.

Als er elektrodes vervangen en/of bijgeplaatst zijn, mag u gedurende zes weken de linkerarm niet boven schouderhoogte bewegen. Dit omdat de elektrodes moeten vastgroeien in het hart. Gedurende deze periode is extra voorzichtigheid geboden bij tillen, rekken, strekken en activiteiten die krachtsinspanning met zich meebrengen. Zwemmen is in deze periode niet toegestaan, fietsen mag wel. Het is aan te bevelen de schouder wel te bewegen, omdat deze anders vast kan gaan zitten. U mag uw werk direct hervatten, wanneer dit lichte werkzaamheden betreffen die geen invloed hebben op de wondgenezing. Anders is het verstandig twee weken rust te nemen.

Autorijden

De **eerste week** na de ingreep mag u niet autorijden, dit heeft namelijk een negatief effect op de wondgenezing.

Als de ICD tijdens de ingreep opnieuw wordt getest; mag u twee maanden niet autorijden. Bij het testen van de ICD worden ritmestoornissen opgewekt en daarbij geeft uw ICD een schok af. Dit wordt normaliter alleen gedaan als er nieuwe elektrodes zijn ingebracht.

U hoeft uw ICD-rijbewijs niet in te leveren en mag weer autorijden als u na twee maanden geen schok heeft gehad en op controle bent geweest op de pacemakerpolikliniek.

Tot slot

Omdat u al bekend bent met de leefregels voor ICD dragers, staan ze in deze folder niet vermeld. Mocht u hier toch meer over willen weten, dan kunt u hierom vragen bij de verpleegkundige tijdens uw opname.

Voor meer informatie kunt u ook gebruik maken van de brochures van; de fabrikant van uw ICD, de hartstichting en het Catharina-ziekenhuis. Ook deze brochures kunt u verkrijgen via de verpleegkundige van de afdeling of bij het bureau Patiëntenvoorlichting.

Als u na de behandeling nog vragen heeft, kunt u altijd contact opnemen met de pacemakerpolikliniek via telefoonnummer: 040-239 8763.

Ook willen we u wijzen op het bestaan van:

- Stichting ICD-dragers Nederland (STIN): www.stin.nl;
- Hartzorg, federatie van hartpatiëntenorganisaties: www.hartzorg.nl, telefoon: 0306594654;
- Nederlandse hartstichting: www.hartstichting.nl, telefoon: 0900-3000300;
- www.catharina-ziekenhuis.nl en www.hartcentrum-eindhoven.nl.

Telefoonnummers pacemakercontrole:

Tussen 8.30 en 10.00 uur, voor het verzetten van uw afspraak of het stellen van niet dringende vragen via telefoonnummer: 040-2397764

Voor spoedgevallen binnen kantooruren via telefoonnummer: 040-2397702

Voor spoedgevallen buiten kantooruren via telefoonnummer: 040-2399111

Deze nummers staan ook op de afsprakenkaart die u van de pacemakertehnicus meekrijgt.

Ruimte voor uw notities